

מדת בדת

לע"נ מרן רבי יוסף שלום בן
רבי אברהם אלישיב זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 291 פרשת פינחס תשפ"ה

ע"ז לב-לח

ר"ל אומר על דברי המשנה שהבאים מתרפות מותר לשאת ולתת עמם שזה רק כשאין העכו"ם קשורים זה בזה בחבורה אך אם הם קשורים זה בזה אסור שיתכן שדעתו לחזור.

שנו בברייתא שנודות של עכו"ם גרודים חדשים מותרים וישנים או שהם מזופתים אסורים שיתכן שעכו"ם התיך את הזפת לתוכם עם יין ואם ישראל עומד על גביו בעשייתם אינו חושש, ולכאורה אם העכו"ם נתן יין לתוכם מה מועיל שישראל עומד עליו, ומבאר רב פפא שהכוונה היא שאם עכו"ם מתיך וישראל נותן יין זה מותר בישראל עומד על גביו, ויש להקשות שאם ישראל נותן יין מדוע צריך שישראל יעמוד על גביו, יש לומר שיתכן שכשהישראל נותן יין העכו"ם מנסך בלי דעתו של הישראל מחמת טרדתו, ורב זביד מבאר שבאמת אין ישראל נוסף וכשעכו"ם מתיך עם יין זה כזורק מים לטיט שהיין כלה בלחלוחית הזפת, ורב פפי רצה להוכיח מדברי רב זביד שאם עכו"ם זרק יין לכלי מלח של ישראל זה מותר שהיין נבלע, ורב אשי דוחה שאין להוכיח מזפת ששם היין הולך לאיבוד משא"כ במלח היין לא הלך לאיבוד.

בר עדי הישמעאלי אנס נודות מרב יצחק בר יוסף ונתן בהן יין ואח"כ הוא החזירם לו ושאל רב יצחק בביהמ"ד מה דינם של הנודות ורב ירמיה אמר לו שרב אמי הורה הלכה למעשה שימלא מים ג' ימים ויערה את המים, ורבא אמר שצריך לערות מעת לעת והבינו מדבריו שזה מועיל רק בשלנו ולא בנודות של עכו"ם, ורבינא אמר בשם ר"ל שגם בשלהם זה מועיל, ורב אחא בר רבא סבר לומר לפני רב אשי שזה מועיל רק בנודות ולא בקנקנים ורב אשי אמר לו שזה מועיל גם בקנקנים.

שנו בברייתא שקנקנים של עכו"ם אם הם חדשים גרודים מותרים וישנים ומזופתים אסור ומה שעכו"ם נותן בו יין ישראל יתן בהם מים ויערה ומותר גם לתת בהם ציר או מוריים ואין לחשוש שהם יפלטו מבליעת היין כי המוריים שורף את היין.

עמוד ב הסתפקו בציר ומוריים אם מותר לכתחילה או רק בדיעבד, ויש להוכיח ממה ששנה רב זביד בר אושעיא שמי שקנה קנקנים חדשים מעכו"ם יכול לתת בהם יין ואם קנה ישנים יכול לתת בהם לכתחילה ציר או מוריים.

ר' יהודה נשיאה שאל את ר' אמי אם יכול להחזירם לכבשן האש וללכנם ורב אמי אמר שאם התירו בציר שהוא שורף כ"ש שמותר בכבשן עצמו, וכן שנינו להדיא שר' יוחנן אמר, או שר' אסי אמר בשם ר' יוחנן שקנקנים של עכו"ם שהחזירם לכבשן האש הם מותרים ממתי שהזפת נשרה מהם, ורב אשי אומר שאף כשלא נשר הזפת והוא רק התרפה זה מותר, **ואם הכניס** קיסם בקנקן והשיר ממנו את הזפת נחלקו רבינא ורב אחא אם מותר או לא, והלכה כדברי האוסר.

הסתפקו אם מותר לתת בתוכו שיכר ר"נ ורב יהודה אסרו ורבא התיר, ורבינא התיר לרב חייא בר רב יצחק לתת בו שיכר, ורב חייא נתן בו יין ובכ"ז רבינא לא אסר לו כי זה היה רק באקראי.

לרב יצחק בר ביסנא היו כלים שעשויים מצפיצי בקר שהיה בהם יין נסך והוא מילא אותם מים והניחם בשמש והם פקעו אמר לו ר' אבא אסרת לך לעולם שרבנן החמירו רק שיתנו בהם מים אך לא להניחם בשמש.

ר' יוסנא אמר בשם ר' אמי שלכלי נתר אין טהרה לעולם ור' יוסי בר אבין מבאר שלכלי נתר עשויים מקרקע שחופרים משם צריך.

פרזק שהיה משנה למלך אנס חביות מפומבדיתא ונתן בהם יין ואח"כ הוא החזירם להם והם שאלו את רב יהודה והוא אמר שמה שלא מכניסים לקיום משכשכו במים ומותר.

רב עזריא אמר שחביות של גויים שעשויות מקרקע שחמתית כיון שלא בלעו הרבה יכול לשכשכם במים, ורב פפא אמר שכלי חרס

דף לב רב יוסף אומר שחומץ שיכר של נכרים אסור כי הם מערבים בו שמרי יין נסך, ורב אשי אומר שאם זה מהאוצר מותר כי אם יערבו בו מייין נסך הוא יסריח אם יהו אותו.

רב יהודה אומר בשם שמואל שחרס הדרייני הוא חרס של אדריינוס קיסר, ורב דימי מבאר שהוא מקרקע בתולה שלא עבדה אדם מעולם וממנה עשו יין ונתנוהו בכלי חרס חדשים ואח"כ ממצים את היין ושוברים את החרס ונושאים אותו עמם, ובכל מקום שהם מגיעים שורים אותו במים ושותים אותם, ורבי"ל אומר שייך ראשון שלנו הוא כשלישי שלהם.

הסתפקו אם יכול לסמוך בחרס הזה את כרעי המיטה שהוא רוצה בקיום של היין נסך ע"י דבר אחר או שהחרס לא נאסר, ונחלקו בזה ר' יוחנן ור"א אחד אסר והשני התיר, ויש להוכיח ממה ששינו שדרדורים שהם קנקנים קטנים ורוקבאות שזה חמת של עכו"ם שכנסו בהם יין של ישראל אסור בשתיה ומותר בהנאה ושמעון בן גודא העיד לפני בן ר"ג שר"ג שתה ממנו בעכו ולא הודו לו, ורשב"ג אמר בשם ר' יהושע בן כפוסאי שאסור לעשות שטיחים לחמור מנודות של עכו"ם ולכאורה יש להוכיח מזה שכשרוצה בקיומו ע"י דבר אחר אסור, אך יש לדחות שא"כ נאסור גם קנקנים של עכו"ם, ורבא מבאר שגזרו בנוד שמא יבקע ויקח טלאי מהנוד של עכו"ם, ולפי המ"ד שכשרוצה בקיום ע"י דבר אחר אסור יש לבאר שבקנקנים התירו כי האיסור אינו בעין ואילו בנוד האיסור בעין.

יש להקשות על הברייתא הנ"ל ששינו שבא ברוקבאות של עכו"ם אסור בשתיה ומותר בהנאה ושמעון בן גודא העיד לפני בן ר"ג שר"ג שתה ממנו בעכו והודו לו, יש לומר שכל סיעתו לא הודו לו אך בנו הודה לו, ועוד יש לחלק שבברייתא הנ"ל זה ר"ש בן גודא וכאן זה ר"ש בן גודע.

שנו בברייתא שעור לבוב זה קרע כנגד הלב והוא קדור כארובה אם יש עליו קורט דם אסור **עמוד ב** ואם אין עליו קורט דם מותר, ורב הונא אמר שזה רק אם לא מלחו אך אם מלחו אסור כי יתכן שהמלח העביר את הדם.

רשב"ג חילק בין קרע עגול למשוך ורב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כרשב"ג ואביי שאל אם פסקו הלכה א"כ חכמים חלקו על רשב"ג אמר לו רב יהודה מה הנ"מ אמר אביי וכי הגמרא הן רק לזמירות בעלמא.

המשנה אומרת שבשר שנכנס לעכו"ם מותר ור' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שהמשנה לא כר"א שסובר שסתם מחשבת עכו"ם היא לע"ז.

בשר שיצא מעכו"ם אסור שלא יתכן שאין בזה תערובת של תקרובת ע"ז וזה כדעת ר' יהודה בן בתירא שאומר שתקרובת ע"ז מטמאה באהל שכתוב **ויצמדו לבעל פעור** ויאכלו מזבחי מתים, כמו שמת מטמא באהל כך תקרובת ע"ז מטמאה באהל.

שמואל אומר שעכו"ם שהולך לתרפות אסור לשאת ולתת עמו כי הוא מודה לפני ע"ז ובחזרתו מותר שמה שהיה היה, וישראל שהלך לתרפות בהליכתו מותר שמא הוא יחזור בו ובחזרתו אסור כיון שהוא אדוק בה,

דף לג הוא יחזור ויודה לע"ז, ויש להקשות ששינו שבישראל שהולך לתרפות אסור בהליכה ובחזרה, ורב אשי מבאר ששם מדובר בישראל מומר שודאי ילך לע"ז.

שנו בברייתא שעכו"ם שהולך ביריד בין הליכה בין בחזרה מותר וישראל שהולך ליריד בהליכה מותר ובחזרה אסור, ויש לדקדק שישראל בחזרה אסור שמא הוא קנה מע"ז ויש בידו דמי ע"ז וא"כ נאמר גם בעכו"ם שיש עמו דמי ע"ז, ויש לומר שבעכו"ם ניתן לומר שהוא קנה גלימא או יין, אך קשה א"כ גם בישראל נאמר שהוא קנה כבר דבר אחר, ויש לומר שאם היה לו דבר אחר הוא היה מוכרו כאן.

של בי מכסי שהקרקע שם קשה כיון שאינן בולעות הרבה משכשך אותם במים והן מותרות.

רב אסי אסר כוסות ורב אשי מתיר ונחלקו כששתה מהם עכו"ם פעם ראשונה שעדיין הם היו רכים ובלעו, ונחלקו בפעם שניה, וללישנא בתרא בפעם ראשונה ושניה אסור ונחלקו בפעם ג' ולהלכה כששתה בפעם הראשונה והשניה אסור ובפעם השלישית מותר.

רב זביד אומר שכלי חרס שמצופים בעופרת לבנים ושחורים מותרים וירוקים אסורים כי הם מקרקע צריף שבולעת יותר וכלי חרס שיש בהם בקעים אסור גם לבנים ושחורים, ומרימר סובר שגם ירוקים מותרים ושאלו את מרימר על הכלים הללו לענין פסח והוא אמר שבירוקים אסור וכשיש בהם בקעים אסור גם שחורים ולבנים והספק הוא בחלקים,

דף לד ומרימר פסק שאסור כיון שהוא ראה שהם מזיעים מבחוץ וא"כ הם בולעים והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מדפיו לעולם, וקשה מדוע לגבי יין נסך מרימר התיר בלבנים ושחורים, ואין לחלק שחמץ אסור מדאורייתא ויין נסך הוא מדרבנן שהרי רבנן מתקנים כעין דאורייתא, ויש לחלק שבחמץ הוא השתמש בחמין ולכן נאסר, ולגבי יין נסך שהוא צונן אין להחמיר.

ר"ע הגיע לגינזק ושאלוהו אם שייך קבלת תענית לשעות ולא היה בידו, ושאלוהו אם קנקנים של עכו"ם מותרים או אסורים ולא היה בידו, ושאלוהו מה לבש משה בעת עבודתו בשבעת ימי המילואים ולא היה בידו, והוא שאל בביהמ"ד ואמרו לו שלהלכה מתענים לשעות ואם השלים את תעניתו הוא מתפלל תפלת תענית, וקנקנים של עכו"ם מותרים לאחר י"ב חדש, ומשה עבד בז' ימי המילואים בחלוק לבן ורב כהנא הוסיף שזה היה חלוק לבן ללא אימרא.

שנו בברייתא שחרצנים וזגים של גוים לחים אסורים ויבשים מותרים, ומבאר רב יהודה בשם שמואל שלחים הכוונה שהם תוך י"ב חודש ויבשים הכוונה יותר מ"ב חודש, ורבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שהאסורים אסורים גם בהנאה והמותרים מותרים גם לאכילה, רב זביד אומר ששמרי יין של עכו"ם מותרים אחר י"ב חדש ורב חביבא מתיר חביות אחר י"ב חדש, עוד אמר רב חביבא **עמוד ב** שחמת יין מעור של עכו"ם מותרת אחר י"ב חדש, ורב אחא בר רב איקא אומר שפסולת ענבים מותרת אחר י"ב חדש, ורב אחא בר רבא התיר חביות שחומים ושחורים אחר י"ב חדש.

שנו בברייתא שמוריים שעשאו אומן עכו"ם מותר, ור' יהודה בן גמליאל אומר בשם ר' חנינא בן גמליאל שגם חילק שהוא מין דגים שעשאו אומן עכו"ם מותר, ואבימי בן ר' אבהו שנה שמוריים מאומן מותר והוא הוסיף שמותר רק כשנתנו בו מים פעם ראשונה ושניה כיון שיש בהם הרבה שומן לא נותנים בהם יין, אך אחר שנתנו מים פעם שלישית אסור כי נותנים בהם יין.

לנמל עכו הגיעה ספינה עם מוריים ור' אבא מעכו הושיב עליה שומרים אמר לו רבא עד עכשיו מי שמר אמר לו ר' אבא שעד עכשיו למה היה לחשוש שהרי מידת יין קיסתא קונים בד' זוז וקיסתא של מוריים שוה זוז וא"כ לא יערבו יין במוריים, ור' ירמיה מקשה א"כ נחשוש שעבר בצור ושם היין זול ויערבו שם יין ומתוך ר' זירא שיש עיקולים והפשרת שלגים והספינות לא מגיעות לצור.

ר"ל מבאר שגבינת בית אונייקי אסורה מכיון שרוב עגלי אותה העיר נשחטים לע"ז, ויש להקשות שלר"מ שחוששים למיעוט א"כ גם אם רק מיעוט עגלי העיר נשחטים לע"ז נאסור, ויש לומר שישנם רוב שאר בהמות שלא נשחטים לע"ז וא"כ זה מיעוט דמיעוט שגם ר"מ לא חושש, ור"ש בן אליקים הקשה שלשיטת ר"ל השוחט על מנת לזרוק לע"ז לא נאסר ורק ר' יוחנן סובר שבקדשים מחשבים מעבודה לעבודה ולומדים חוץ מפנים, ור"ל יבאר שחששו לאומר בגמר זביחה הוא עובדה שגם ר"ל אוסרה.

רב אחזבוי אומר בשם רב שהמקדש אשה בפרש של שור הנסקל מקודשת אך אם קידש בפרש של עגלי ע"ז אינה מקודשת ולומדים מסברא ומפסוק, והסברא היא שלע"ז נח לו בנפח ובעשור הנסקל אין לו ענין בנפח, ומהפסוק שכתוב **ולא ידבק בך מאומה מן החרם** ובשור הנסקל כתוב **סקול יסקל השור ולא יאכל**

את בשרו ורק הבשר אסור אך הפרש מותר, ורבא אומר ששניהם כתובים במשנה שר' יהושע אמר שמעמידים בקיבת נבילה ור' ישמעאל הקשה שקיבת עולה חמורה יותר,

דף לה משמע ששאר איסור הנאה פרשם מותר, וממה שר' יהושע אמר שמעמידים אותה בקיבת עגלי ע"ז והקשה ר' ישמעאל מדוע לא נאסרה בהנאה משמע שפרש של ע"ז נאסר, ור' יהושע לא ענה לו שהאיסור לא בעין כמו שהתירו מוריים כי האיסור לא בעין ויש לומר שכיון שהוא מעמיד זה נחשב לאיסור בעין.

כשהגיע רב דימי מא"י הוא ביאר בפסוק **כי טובים דודיך** שכנסת ישראל אמרה להקב"ה טובים לי דברי דודיך יותר מיינה של תורה, ומה שהוא שאל מהפסוק הזה ביאר ר"ש בן פזי או ר"ש בר אמי שכתוב בתחילת הפסוק **ישקני מנשיקות פיהו** והוא אמר לו ישמאל אחי חשוק שפתיך זו בזו ואל תבהל להשיב, והטעם, ביאר עולא או רב שמואל בר אבא שזה גזירה חדשה ואין לפקפק בה, והטעם הוא כדברי עולא שכשגוזרים גזירה בא"י לא מגלים את הטעם שמא יש אדם שחולק על זה והוא יזלזל בגזירה, וביאר ר"ש בן פזי בשם ריב"ל שהגזירה היא משום ניקור נחש, ור' ירמיה מגדף בזה א"כ נתיר יבשה וישנה שארס נחש לא מניח להתיבש ולהתישן ומבאר ר' חנינא שאי אפשר שאין צחצוחי חלב, ושמואל מבאר שהגבינה אסורה כי מעמידים אותה בעור קיבת נבילה ומשמע שהקיבה עצמה מותרת, ויש להקשות ששנינו שקיבת עובד כוכבים ושל נבילה אסורה והקשו בזה וכי של עובד כוכבים זה לא נבילה וביאר שמואל שזה דבר אחד שקיבת שחיתת עובד כוכבים נבילה אסורה, **עמוד ב** ויש לומר שהמשנה שם נשנתה קודם שחזר בו ר' יהושע והמשנה שם לא

זוה ממקומה וכאן שמואל דיבר אחר שחזר בו ר' יהושע, רב מלכיא מבאר בשם רב אדא בר אהבה שהגבינה נאסרה משום שמחליקים פניה בשומן חזיר, ורב חסדא מבאר שמעמידים אותה בחומץ, ור"נ בר יצחק מבאר שמעמידים אותה בשרף של ערלה, ולכאורה זה רק לר"א שמעמיד בשרף ערלה אסורה, ויש לומר שבזה גם לר' יהושע אסור שהוא חלק רק בשרף של העץ והוא מודה בשרף הפרי שאסור, וכן שנינו שאמר ר' יהושע שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלים ובשרף הפגים מותר ואם העמיד בשרף הפגים אסור, ולטעמם של רב חסדא ור"נ בר יצחק קשה מדוע לא נאסר בהנאה.

ר"נ בר רב חסדא דרש בפסוק **לריח שמניך טובים** שת"ח דומה לצלוחית של פלייטון שכשהיא מגולה ריחה נודף וכשהיא מכוסה אין ריחה נודף, ויותר מכך שדברים שמכוסים ממנו מתגלים לו כמו שכתוב **על כן עלמות אהבוך** וניתן לקרוא **עלומות** ויותר מכך שמלאך המוות אוהבו שניתן לקרוא **על מוות**, ויותר מכך שנחל שני עלומות עוה"ז ועוה"ב, שניתן לקרוא **עלומות**.

משנה אלו דברים של עכו"ם שנאסרו רק באכילה ולא בהנאה: חלב שחלבו עכו"ם וישראל לא ראהו, ופת ושמן ואמנם רבי ובית דינו התירו פת ושמן, שלקות וכבשים שדרכם לתת בהם יין או חומץ, וטרית טרופה וציר שאין בה דג כלבית משוטטת וחילק וקורט של חלתית ומלח שלקונדרית. **גמרא** יש להקשות למה חששו בחלב, הרי שאן לחשוש להחליף בשל טמאה שהרי של טהורה לבן ושל טמאה ירוק, ואם חששו לעירוב ניתן להעמידו ושל טהורה עומד ושל טמאה לא עומד, ויש לומר שאם הוא צריך לגבנו בודק ע"י עמידה אך אם הוא צריך חלב לכותח הוא לא מעמידו, אך קשה שיקח ממנו מעט ויעמידנו לבדקו ויש לומר שהבדיקה לא מוכיחה כיון שגם בטהורה יש נסיון של חלב שלא עומד ועוד יש לומר שגם בצריך לגבנו אסור כיון שיתכן שיש חלב של טמאה שנשאר בין הגומות שבגבינה.

ר' כהנא אמר בשם ר' יוחנן שפת לא הותרה בב"ד ומשמע שיש מי שמתיר כמו שאמר רב דימי שפעם יצא רבי לשדה ועכו"ם הביא לפניו פת פורני מאפה סאה ואמר רבי כמה נאה פת זו מה ראו חכמים לאסרה, ולכאורה חכמים אסרו משום חתנות אלא כוונתו מדוע אסורה בשדה וסברו העם לומר שרבי התיר את הפת ובאמת הוא לא התיר, ורב יוסף או רב שמואל בר יהודה אומר שהמעשה היה שרבי הלך לשדה והוא ראה שהפת דחוקה לתלמידים ואמר רבי אין כאן פלטר וסברו לומר שהוא התכוון

לפלטור עכו"ם ובאמת הוא התכוון לפלטור ישראל, ור' חלבו אמר שגם למ"ד שהוא התכוון לפלטור עכו"ם זה דוקא כשאין פלטור ישראל אך אם יש פלטור ישראל לא, ור' יוחנן אומר שגם למ"ד שהוא התיר פלטור עכו"ם זה רק בשדה ולא בעיר משום חתנות, ואיבו היה נושך פת עכו"ם במצרי השדה ורבא או ר"נ בר יצחק אמרו שלא ידברו עמו כי הוא אוכל פת עכו"ם.

רב אומר שדניאל גזר על השמן ושמואל אמר שחששו לפליטת, דף לו כלים טמאים, ויש להקשות וכי העולם אוכלים בטהרה, אלא הכוונה שאסרו בגלל פליטת כלים של איסור, ושמואל הקשה לרב שרב יצחק בר שמואל בר מרתא הגיע ואמר שר' שמלאי דרש בניצבין שר' יהודה הנשיא ובית דינו נמנו להתיר את השמן וזה מובן רק אם האיסור הוא משום פליטת איסור ורבי סבר שנותן טעם לפגם מותר, אך לדעת רב שדניאל גזר איך רבי מתיר הרי שנינו שאין ב"ד מבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ הוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, אמר לו ששמלאי הוא מלוד ומזלזלים שם בגזירות, אמר לו אני אומר לו ורב התבייש, ואמר רב אם הם לא דרשו אני אדרוש שכתוב **וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו ויש שני משתאות משתה יין ומשתה שמן**, ורב סובר שדניאל שם על לבו והורה לכל ישראל ושמואל סובר שרק על לבו הוא שם ולא הורה לכל ישראל, ויש להקשות וכי דניאל גזר על שמן הרי באלי שנה בשם אבימי נותאה בשם רב שפתם ושמןם יינם ובנותיהם זה מגזירת י"ח דבר של תלמידי הלל ושמאי, ואין לומר שדניאל גזר ולא קבלו והם גזרו וקבלו שא"כ מה העיד רב, אלא שדניאל גזר בעיר והם גזרו גם בשדה א"כ איך רבי התיר הרי שנינו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ הוא גדול ממנו בחכמה ומנין, ועוד הרי רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו מלבד גזירת י"ח דבר שגם אם יבואו אליהו ובית דינו להתירם לא ישמעו לו, וביאר רב משרשיא שהטעם הוא שפשט איסורו ברוב ישראל, ויש לומר שגזירת שמן לא פשטה בכל ישראל שר' שמואל בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שרבותינו בדקו שלא פשטה גזירת שמן ברוב ישראל וסמכו על רשב"ג ור"א בר צדוק שאמרו שלא גוזרים גזירה על הציבור אם אין רובו של הציבור יכול לעמוד בה, ורב אדא בר אהבה למד מהפסוק **עמוד ב במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו שרק בגוי כולו גוזרים** ואם אין הגוי כולו לא גוזרים.

בדברי באלי בשם רב שפתם שמנם יינם ובנותיהם זה מגזירת י"ח דבר ביאר ר"נ בר יצחק שגזרו על בנותיהם טומאת נדה מעריסתם, וגניבא אמר בשם רב שהכל זה גזירה משום ע"ז כמו שאמר רב אחא בר אדא בשם ר' יצחק שגזרו על פתם משום שמנם ולכאורה במה שמן חמור יותר אלא שגזרו על פת ושמן משום יין ועל יינם משום בנותיהם ועל בנותיהם משום דבר אחר, ויש להקשות שבנותיהם אסורות מהתורה שכתוב **לא תתחתן עם ואין לומר שמהתורה אסור רק ז' אומות והם גזרו על שאר אומות שא"כ לרשב"י שלמד מכי יסיר לרבות כל המסירים מדוע גזרו, ואין לומר שמהתורה אסור רק אישות דרך חתנות והוסיפו לגזור גם על זנות שהרי זה כבר נאסר מבית דינו של שם שכתוב **ויאמר יהודה הוציאנה ותשרף**, אלא שמדאורייתא נאסר רק עכו"ם שבא על בת ישראל והם גזרו גם על ישראל שבא על עובדת כוכבים אך יש לדחות שזה נאסר מהלכה למשה מסיני כמו ששנינו שהבועל ארמית קנאים פוגעים בו, ויש לומר שמדאורייתא נאסר רק בפרהסיא והם אסרו גם בצינעא אך קשה שזה כבר גזירת ב"ד של חשמונאי כמו שאמר רב דימי שב"ד של חשמונאי גזרו על בא על עובדת כוכבים משום נדה שפחה גויה אשת איש, ורבין אמר שהם גזרו משום נדה שפחה גויה זונה, ויש לומר שהם אסרו ביאה ותלמיד הלל ושמאי גזרו גם על יחוד, אך קשה שזה כבר גזירת ב"ד של דוד בזמן מעשה אמנון ותמר כמו שאמר רב יהודה באותה שעה גזרו על יחוד, ויש לומר שדוד גזר על בת ישראל והם גזרו גם על גויה, אך קשה שיחוד בבת ישראל אסור מהתורה כמו שאמר ר' יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק שיש רמז ליחוד מהתורה שכתוב **כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית ובן אב לא, אלא בן מתחד עם אמו ואחר לא מתחד עם כל עריות שבתורה, ויש לומר שמהתורה נאסר יחוד רק עם אשת איש ודוד****

גזר גם על פנויה, ותלמידי הלל ושמאי גזרו גם על עובדת כוכבים.

מה שגזרו על דבר אחר משום דבר אחר ביאר ר"נ בר יצחק שגזרו שתינוק עכו"ם מטמא בזיבה כדי שלא יהיה מצוי עמו תינוק של ישראל למשכב זכור, כמו שאמר ר' זירא שהיה לו צער אצל ר' אסי ולר' אסי אצל ר' יוחנן ולר' יוחנן אצל ר' ינאי ולר' ינאי אצל ר' נתן בן עמרם ולר' נתן בן עמרם אצל רבי מתי תינוק עכו"ם מטמא ורבי אמר בן יומו וכשבא לר' חייא הוא אמר רק מבין ט' וכשהוא אמר את זה לרבי הוא אמר הנח דברי ואחוז דברי ר' חייא שרק מבין ט' מטמא,

דף לז שמאז שהוא ראוי לביאה הוא מטמא בזיבה, ורבינא אומר שלפ"ז תינוקת מטמאת רק מבת ג' ויום אחד שהיא ראויה לביאה, וקשה מה החידוש, ויש לומר שלא נאמר שרק בתינוק שידוע למשוך אליו את הישראל נגזור אך תינוקת לא, קמ"ל שגם בתינוקת אסור.

ר' יהודה נשיאה נסמך על כתפי ר' שמלאי משרתו והוא אמר לו לא היית עמנו אמש בביהמ"ד שהתרנו את השמן והוא אמר לו בימינו ניתן להתיר גם פת אמר לו ר' יהודה א"כ יקראו לנו ב"ד המתירים, כמו ששנינו שיוסי בן יועזר העיד על חגב ששמו קמצא שהוא טהור ומשקי בית מדבחיא טהורים והקרב למת מיטמא וקראו לו יוסי המתיר, אמר לו ר' שמלאי שהוא התיר ג' דברים ואתה התרת רק דבר אחד ואם תתיר עוד אחד זה יהיה שני היתרים אמר לו כבר התרתי עוד דבר כמו ששנינו האומר זה גיטך אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת תוך י"ב חדש אינו גט ושנינו על זה שרבותינו התיירו להנשא ואמר רב יהודה בשם שמואל שרבותינו זה הב"ד שהתירו שמן והם סברו כר' יוסי שזמנו של שטר מוכיח עליו, ור' אבא בן ר' חייא בר אבא אמר שר' יהודה נשיאה הורה ולא הודו לו כל שעתו ויש אומרים כל סיעתו ור"א אמר לזקן אחד כשהתרתם האם התרתם מיד או רק לאחר י"ב חדש שהתקיים התנאי והוא אמר לו שיקשה כבר על המשנה שאם אמר הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הוא גט ויש להסתפק אם הגט חל מיד שהרי לא בא או רק לאחר י"ב חדש שהתקיים התנאי, אמר לו ר"א אין הכי נמי אך שאלתי אותך כי היית במנין של המתירים.

אביי אומר שלכו"ע אם התנה לכשתצא חמה מנרתיקה כוונתו כשתצא ואם הוא מת בלילה זה גט שלאחר מיתה ואם אמר על מנת שתצא חמה מנרתיקה כוונתו שהגט חל מעכשיו וגם כשמת בלילה זה תנאי בגט וזה גט מחיים כמו שאמר רב הונא שהאומר על מנת כאומר מעכשיו, ונחלקו באמר אם תצא שר' יהודה נשיאה סובר כר' יוסי שזמנו של שטר מוכיח עליו וזה כמו מהיום אם מתי ומעכשיו אם מתי, ורבנן חלקו על ר' יוסי וזה כמו זה גיטך אם מתי.

רב פפא מבאר שחגב קמצא שהתיר יוסי בן יועזר הוא מה שקוראים שושיבא, ורב חייא בר אמי אמר בשם עולא שהוא סוסביל, ולרב פפא שהוא שושיבא נחלקו בראשו ארוך האם מותר או אסור, ורב חייא בר אמי בשם עולא סובר **עמוד ב** שהוא סוסביל שבראשו ארוך לכו"ע אסור ונחלקו בכנפיו חופים את רובו ע"י הדחק שלדעת יוסי בן יועזר מספיק רוב כל שהוא ורבנן סברו שצריך רוב שניכר.

רב אומר שהעדות על משקי בי מדבחיא היא שהם טהורים לגמרי ושמואל אומר שהם טהורים רק מלטמא אחרים אך יש להם טומאה רב סבר שטומאת משקים מדרבנן ורבנן גזרו טומאה רק במשקים בעלמא אך לא במשקים של ביהמ"ק, ושמואל סובר שטומאת משקים מדאורייתא ורק לטמא אחרים זה מדרבנן, ורבנן גזרו רק במשקים שבעולם ולא במשקים בביהמ"ק.

מה שהעיד על הקרב למת שהוא טמא יש להקשות שא"כ צריך לקרוא לו יוסף האוסר, ועוד שזה נאסר כבר מהתורה שכתוב **וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת**, ויש לומר שמהתורה רק הקרב טמא והקרב לקרב טהור, וב"ד באותה שעה גזרו גם על הקרב לקרב והוא החזיר לדין תורה, אך קשה שמהתורה אסור גם הקרב לקרב שכתוב **וכל אשר יגע בו הטמא יטמא**, ואמרו התלמידים לפני רבא בשם מר זוטרא בר ר"נ שאמר בשם ר"נ

שמהתורה הקרב לקרב בחיבורים טמא שבעה ושלא בחיבורים טמא טומאת ערב וגזרו גם על שלא בחיבורים טומאת שבעה, ויוסי בן יועזר העמיד על דין תורה שזה רק טומאת ערב, שבתורה כתוב הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים וכתוב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא וכתוב והנפש הנוגעת טמא עד הערב, והחילוק הוא שבחבורים טמא שבעה ושלא בחיבורים טמא טומאת ערב, ורבא אמר להם לא אמרתי לכם לא לתלות כדים ריקים בר"נ והוא ביאר שיוסי בן יועזר התיר ספק טומאה ברה"ר אך קשה שכבר למדנו את זה מסוטה שנאסרה ברשות היחיד כך ספק טומאה הוא ברשות היחיד, ויש לומר שר' יוחנן אמר שזה הלכה שלא מורים כן, ויוסי בן יועזר הורה וכן שנינו שר' יהודה אמר שהוא נעץ להם קורה ואמר עד כאן רה"ר עד כאן רשות היחיד, וכשבאו ספק טומאה ברה"ר לפני ר' ינאי הוא אמר להם יש מים בשקע הנהר ותוכלו לטבול.

ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שאיסור שלקות לומדים מהפסוק אוכל בכסף תשיבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי וכמו שמים לא השתנו כך אוכל שלא השתנה, ולכאורה א"כ נאסור גם חיטים שעשאם קליות ואין לומר שאכן אסורים שהרי שנינו חיטים ועשאם קליות מותרים, ויש לומר שלומדים ממים שלא השתנו מברייתם כך אוכל שלא השתנה מברייתו אך קשה א"כ נאסור חיטים שטחנם ואין לומר שאכן אסור שהרי שנינו חיטים ועשאן קליות וקמחים וסלתות שלהם מותרים, אלא יש לומר שלומדים שכמו מים שלא השתנו מברייתם ע"י האור כך כל דבר שלא השתנה מברייתו ע"י האור, ויש להקשות וכי כתוב אור,

דף לח אלא זה אסור רק מדרבנן והפסוק הוא רק אסמכתא.

רב שמואל בר רב יצחק אומר בשם רב שהנאכל כמו שהוא חי אין בו משום בישול עכו"ם, וכך למדו בסורא, ובפומבדיתא שנו שכל דבר שלא נאכל על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישול עכו"ם והנ"מ היא בדגים קטנים פטריות ודייסא שהם לא נאכלים חיים אך אינם עולים על שולחן מלכים.

רב אסי אמר בשם רב שדגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישול עכו"ם ורב יוסף אומר שאם עכו"ם צלאם ישראל יכול לסמוך עליהם לעירוב תבשילין, אך אם עשה העכו"ם כסא דהרסנא שטיגנם בקמח הם אסורים, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שהדגים עיקר, קמ"ל שהקמח הוא העיקר.

רב ברונא אומר בשם רב שאם עכו"ם הצית אש באגם כל החגבים אסורים ויש לדקדק שאם האיסור הוא שלא יודעים מי טהור ומי טמא א"כ זה אסור גם בישראל שהצית שם את האש ואם משום בישול עכו"ם מדוע זה אסור הרי רב חנן בר אמי אמר בשם ר' פדת בשם ר' יוחנן שעכו"ם שחרך ראש בהמה מותר לאכול ממנה אפילו מראש אזנה כי כוונתו להעביר את שערה וכ"ש כאן שהעכו"ם התכוון לגלות את האגם, ויש לומר שבאמת אסור רק בגלל שלא יודעים מה טהור ומה טמא וכתבו עכו"ם כי כך היה המעשה.

רבינא אומר בדברי ר' יוחנן שכשעכו"ם חרך ראש מותר לאכול ממנו א"כ אם עכו"ם השליך יתד לתנור וקודם לכן ישראל קבר דלעת בתנור והיא התבשלה זה מותר והחדוש הוא שלא נאמר שהעכו"ם התכוון לבישול הכלי קמ"ל שכוונתו רק לרכך.

רב יהודה אומר בשם שמואל שאם ישראל הניח בשר על גחלים ובא עכו"ם והפך בו זה מותר, ויש לדקדק שאם זה היה מתבשל לולא הפך בה פשוט שמותר ואם לא היה מתבשל לולא הפך בה מדוע מותר הרי זה בישול עכו"ם, ויש לומר שלולא הפכה היה מתבשל כב' שעות ועכשיו התבשל בשעה ולא נאמר שקירוב בישול אסור קמ"ל שמותר, אך קשה שר' אסי אמר בשם ר' יוחנן שדבר שבושל כבר כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור בישול עכו"ם משמע שאם לא היה כמאכל בן דרוסאי אסור, ויש לומר ששם מדובר כשהונח בסל ועכו"ם לקחו ונתנו בתנור אך כאן שהתבשל בגחלים שהישראל הניחם מותר וכן שנינו שאם ישראל הניח בשר על גחלים ועכו"ם הופך בו עד שישראל בא מבית הכנסת או ביהמ"ד ואינו חושש, וכן אשה ששפתה קדירה על

כירה ובאה עובדת כוכבים עמוד ב והגיסה בה עד שבאה מבית המרחץ או מבית הכנסת אין חוששת בה.

הסתפקו באופן שעכו"ם הניחה וישראל הפך ור"נ בר יצחק הוכיח מק"ו שאם גמרו ביד עכו"ם מותר ודאי כשגמרו ישראל מותר, וכן אמר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שבין שהניח עכו"ם והפך ישראל ובין שהניח ישראל והפכה עכו"ם מותר ואסור רק כשהיתה ההתחלה והגמר ביד עכו"ם.

רבינא אומר שפת שהסיקה עכו"ם ואפאה ישראל או שהסיקה ישראל ואפאה עכו"ם וישראל חתה בה מותר.

דג מלוח, לחזקיה מותר ולר' יוחנן אסור ורב דימי אמר שבין דג מלוח ובין ביצה צלויה חזקיה ובר קפרא התירו ור' יוחנן אסר.

ר' חייא מפרוואה הגיע לבית ריש גלותא ושאלוהו אם ביצה שצלאה עכו"ם היא מותרת והוא אמר להן שחזקיה ובר קפרא התירו ור' יוחנן אסר ואין דבריו של אחד במקום שנים, ורב זביד אמר להם שאין לשמוע לו שאביי אמר שהלכה כר' יוחנן והם השקו את רב זביד כוס של חומץ והוא נפטר.

שנו בברייתא שקפריסין וקפלוטות ומטליא וחמין והקליות שלהם מותרים וביצה צלויה אסורה, ור' יהודה נשיאה ובית דינו נמנו להתיר שמן, ושנו שמטליא היא פשליא שהיא שיעתא וביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שלפני מ' שנה יצא המקרה הזה ממצרים ורבה בר בר חנה אמר שלפני ס' שנה זה יצא ואין מחלוקת ביניהם אלא שבזמן רבה כבר עברו ס' שנה ומביאים זרע כרפס וזרע פשתן וזרע תלתן ושורים אותם יחד בפושרים ומשאירים אותם עד שהם צומחים ומביאים חבית חדשה וממלאים אותה מים ושורים בה סוג אדמה ומדבקים את הזרעים ונכנסים עמם לבית המרחץ עד שילבלבו ואוכלים מהם ומתקורים משער ראשם עד צפרני רגליהם, ואמר רב אשי שרב חנינא אמר שזה דברי כזב שהרי לא צומח בשעה אחת, ויש אומרים שהם עשו את זה בלחש של כשפים.

שנו בברייתא שפסולת של תמרים של עכו"ם שהוחמו חמים ביורה גזולה אסור וביורה קטנה מותר ור' ינאי מבאר שיורה קטנה היא שציפור דרוור לא יכולה להכנס בה, אך קשה שיש לחשוש שהכניסו לה נבילה של ציפור אברים אברים אלא השיעור הוא שאין ראש ציפור דרוור יכול להכנס בה ומה ששנינו שבין יורה קטנה ובין יורה גדולה מותר זה כמ"ד שנותן טעם לפגם מותר ולמ"ד אסור יש לאסור ביורה גדולה.

רב ששת אומר ששמן מבושל של גוי אסור ורב ספרא מקשה למה יש לחשוש הרי אם יערבו בה בשר איסור היא תסריח ואם מצד בישול עכו"ם הרי זה דבר שנאכל כמו שהוא חי ואין לאסור משום גיעולי עכו"ם שהרי נותן טעם לפגם מותר.

שאלו את רב אשי אם מותר לאכול תמרים מבושלים של עכו"ם, ומתוקים ודאי מותרים ומרים ודאי אסורים, והספק הוא באמצע בין מר למתוק אמר להם מה הספק הרי הרב שלי שהוא לוי אסר.

תבשיל שתיתא מקמח קליות רב התיר ואביו של שמואל ולוי אסרו, בשל חיטים ושעורים ודאי מותר ובעדשים של חול ודאי אסור, ונחלקו בעדשים של מים האם גוזרים משום עדשים של חול.

רב אומר שברזילי הגלעדי שלח לדוד שני מיני שתיתא, שכתוב משכב וספות וכלי יוצר חיטים ושעורים וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי, ועכשיו מביאים העכו"ם צנצנות צנצנות לנהרדעא, ואין מי שחושש לדעת האוסרים.

המשנה התירה בהנאה כבשים שדרכם לתת בהם יין ואמר חזקיה שזה דוקא באין ידוע אך אם ידוע שיש שם יין אסור אף בהנאה, ומה שרבנן התירו מוריים בהנאה כי הם שמים יין רק להעביר את הזוהמא אך כבשים זה למתק את הטעם, ור' יוחנן סובר שגם בידוע מותר בהנאה ומה שר"מ אסר מוריים בהנאה כי ממשו ידוע וכאן לא ידוע ממשו.